

HUIS VAN DE KERKMUZIEK

Projectplan 01012017-31012018

Inleiding

In dit projectplan worden de contouren van het Huis van de Kerkmuziek en zijn inrichting geschetst. Het plan opent met een summiere schets van de aanleiding tot dit project. Visie en missie worden vervolgens verwoord, evenals het doel en de meerwaarde van het Huis van de Kerkmuziek. Vervolgens wordt het Huis geschetst, in het onderdeel *Uitwerking*. Daarbij worden ook de participanten genoemd.

Bij het besluit om te gaan bouwen aan het Huis voor de Kerkmuziek (zie hieronder 'Aanleiding') is verwoord dat dit een project is dat vooral in de praktijk vorm en gestalte gaat krijgen. In dit plan worden contouren geschetst, de ene keer met meer concrete details of begrenzingen, de andere keer meer algemeen. Niet alles kan nu al helder omstreven en afgebakend worden. Maar in de loop van de projectperiode zal het Huis van de Kerkmuziek steeds concreter worden. Hieronder zal duidelijk worden dat het nu gaat om de fase van *kwartier maken*. Voor de verschillende onderdelen van die concrete gestalte zullen daarom steeds afzonderlijke projectplannen worden gemaakt.

Aanleiding

Op 1 november 2014 vond een landelijke dag plaats, georganiseerd door de ISOK¹, rond de actuele stand van zaken op het brede, kerkmuzikale erf. De huidige situatie wordt gekenmerkt door versnippering, krimp, een kloof tussen theorie en praktijk. De noodzaak om deze situatie te doorbreken werd breed gevoeld. Op twee vervolgbijeenkomsten, 18 april en 26 mei 2015, werd besloten tot het samenwerkingsverband *Huis van de Kerkmuziek*.

Visie & Missie

visie

Het is onze visie dat kerkmuziek van alle tijden en plaatsen is. Daarmee is het in alle tijden en plaatsen van betekenis, voor kerken en individuen, voor geloof, spiritualiteit en zingeving. Kerkmuziek is begrijpelijkerwijs direct verbond met 'kerk', maar overstijgt tegelijk de kerkmuren. Dat gebeurt via auditieve en visuele media, actieve muziekbeoefening in koren en instrumentale ensembles, en tijdens concerten, festivals of manifestaties. De kerkmuziek behoort voor een groot deel tot het veld van de amateurmuziek, dat wil zeggen de actieve cultuurparticipatie. Kenmerkend voor kerkmuziek is dat er ook mensen bij betrokken zijn die daar anders nooit voor gekozen zouden hebben. Zo werkt een stimulerende kerkmuziekpraktijk mee aan een brede vorming in muzikaal en cultureel opzicht, terwijl ook verdere actieve cultuurbeoefening bevorderd wordt.

¹ Interkerkelijke Stichting Opleiding Kerkmuziek

De westerse cultuur is doordeesemd van muziek die ooit geschreven werd voor de kerk. Het gaat daarbij over functionele muziek voor tijdens kerkdiensten, maar ook om muziek waarvan de betekenis en uitstraling veel verder gaat dan dat. De kerkmuziek heeft een lange traditie, er sprake van uitgebreid corpus aan klinkend erfgoed. Overal waar dit klinkend erfgoed in praktijk wordt gebracht, is het *levend* erfgoed. Kerkmuziek is een culturele uiting en zo ontwikkelt ze zich voortdurend, ze draagt erfgoed over én voegt daar aan toe. De brede muzikale traditie zou een stuk armer zijn zonder de passies en cantates van Bach, het Requiem van Mozart, of het Te Deum van Bruckner, om maar een paar voorbeelden te noemen. Een festival als het Holland Festival Oude Muziek rust voor een belangrijk deel op de pijler van muziek die voor kerk en liturgie werd geschreven. Bovendien, zonder de rijke kerkmuzikale praktijk uit verleden en heden zou een hedendaags componist als Arvo Pärt nooit tot zijn kenmerkende stijl zijn gekomen, een stijl die zeer velen diep raakt.

missie

Het is onze missie om dit levende kerkmuzikale geheel, oud en nieuw, gestalte te geven in een nieuwe maatschappelijke constellatie. Daartoe starten wij met het Huis van de Kerkmuziek.

Het eerste jaar wordt gezien als een pilotjaar. Daarna volgt een periode van verdere invulling en uitbouw. We streven ernaar om niet *een* huis van de kerkmuziek te zijn, maar *het* Huis van de Kerkmuziek – een centrum voor inspiratie en informatie, een plaats waar kennis samenkomt, gedeeld en ontwikkeld wordt, een vindplaats voor bestaande muziek en een stimulans voor nieuwe initiatieven, een kruispunt voor creatieve ontmoetingen en onverwachte activiteiten.

Het Huis van de Kerkmuziek is geen instituut met een gebouw, maar het wil een virtuele organisatie zijn waarin bestaande organisaties die actief zijn op het terrein van de kerkmuziek samenwerken. Iedere organisatie behoudt haar eigen identiteit. De meerwaarde ontstaat door de samenwerking binnen het Huis van de Kerkmuziek.

Doel

Het doel van het *Huis van de Kerkmuziek* (HvdK) is het vormgeven aan en faciliteren van een nieuwe toekomst voor de kerkmuziek door belemmeringen op te heffen en zo kansen te creëren en te benutten.

Dit doel wordt bereikt door:

- een professioneel ingerichte website die fungeert als portal;
- het door middel van de website fungeren als vindplaats, vraagbaak, stimulator e.a.;
- het faciliteren van activiteiten;
- het fungeren als belangenbehartiger van kerkmuziek;
- kerkmuziek inzetten als bevordering van cultuurparticipatie.

Meerwaarde

In het HvdK wordt gebruik gemaakt van elkaars ervaring, specialismen, netwerk, best practices et cetera. Verdubbeling – en dus verspilling van energie – wordt voorkomen. Vanuit het perspectief van de participanten gezien, leidt dat tot meer exposure, synergie, horizonverbreding. Vanuit het perspectief van de kerkmuziek gezien, leidt het tot meer belangstelling en enthousiasme voor

kerkmuziek in tal van verschijningsvormen en in tal van contexten. Ook leidt het tot een grotere toegankelijkheid voor de ‘gebruiker’ in al zijn diversiteit. Daarmee draagt het Huis van de Kerkmuziek bij aan de bevordering van de actieve muziekbeoefening en cultuurparticipatie

Uitwerking

a. *Organisatie en structuur*

In de opstartfase hing het HvdK onder de ISOK. Op 3 januari 2017 werd de Stichting Huis van de Kerkmuziek opgericht.

b. *Participanten*

Het HvdK is een samenwerkingsverband. De samenwerking is in de allereerste plaats een zaak van commitment. Voor de praktische uitwerking wordt op basis van de praktijk gekeken hoe dit een goede vorm kan krijgen. Voornamelijk wordt er gewerkt met *bewonersdagen*. Een eerste bewonersdag heeft inmiddels plaatsgevonden, januari 2017. Najaar 2017 volgt een tweede bijeenkomst. Inmiddels zijn er 15 partners.

De partners die zich aan het project verbonden hebben of willen samenwerken:

- ISOK (*Interkerkelijke Stichting Opleiding Kerkmuziek*)
- ISK (*Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied*)
- KDOV (*Katholieke Dirigenten- en Organisten Vereniging*)
- Kerkmuzieknetwerk
- Kerkzang.nl | Centrum voor de Kerkzang
- KVOK (*Koninklijk Vereniging van Organisten en Kerkmusici*)
- KSSG (*Kerkelijk Stichting Sint Gregorius Bisdom Haarlem-Amsterdam*)
- Lutherse Werkgroep voor Kerkmuziek
- NSGV-Bisdom 's-Hertogenbosch (*Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging*)
- OKOV (*Oud-Katholieke Organisten Vereniging*)
- PKN (*Protestantse Kerk in Nederland*)
- SGV (*Sint Gregoriusvereniging in het Bisdom Roermond*)
- SNK (*Stichting Nieuwe Kerkmuziek*)
- VGK (*Vereniging van Gereformeerde Kerkmusici*)
- Werkgroep Muziek in de Kerk Doopsgezinde Kerk

c. *Coördinator*

Het HvdK heeft een coördinator, met oog op invulling en onderhoud van de website, social media e.a., het onderhouden van contacten, het initiëren en afstemmen van activiteiten et cetera.

d. *Comité van aanbeveling*

We streven naar een *comité van aanbeveling*, dat bestaat uit prominenten uit het culturele en kerkelijke leven die achter de doelstelling van het HvdK staan en zo het werk van het *Huis* willen ondersteunen en aanbevelen.

e. Aanbod

Voor de realisering van het doel van het HvdK is het aanbod van cruciaal belang. Het bestaat in de eerste plaats uit het inventariseren van bestaand aanbod, afstemming en gezamenlijke presentatie. Ook wordt nieuw aanbod geïnitieerd, op basis van gesignaleerde hiaten.

Het aanbod is idealiter breed: voor beroepskracht en amateur, voor uitoefenaar en belangstellende, voor oud en jong, voor musicus en theoloog, voor doener en luisteraar.

profielen

Om dit aanbod breed af te stemmen, en per onderdeel goed te focussen, zijn er zes profielen geformuleerd:

- a. De kerkmusicus – professional / studerend
- b. De kerkmusicus – amateur
- c. De voorganger
- d. De beleidsmaker
- e. De belangstellende
- f. Het potentieel

Deze profielen zijn steeds een aandachtspunt bij de invulling van de website, het ontwikkelen van aanbod en het uitvoeren van activiteiten.

speerpunten

- a. Vorming en toerusting die is afgestemd op de amateurkerkmusicus zonder opleiding/bevoegdheid;
- b. Vorming en toerusting van voorgangers, i.c. predikanten en kerkelijk werkers. Concreet: aanbod in het kader van permanente educatie;
- c. Aanbod voor geïnteresseerden, zowel kerkgangers als daarbuiten;
- d. Speciale aandacht voor kinderen, jeugd en jongeren in het algemeen, specifiek voor de basisschool.

Financiering en businessplan

Er zijn verschillende lijnen van financieren:

- PKN (*Protestantse Kerk in Nederland*) – structurele jaarbijdrage van € 5.000, -
- SLSK (*Stichting Landelijk Samenwerkingsverband Kerkmuziek*) – startkapitaal
- bijdragen van de participanten, al dan niet in natura [bijdragen in natura worden in de begroting gekapitaliseerd];
 - structureel
 - projectmatig
 - inkoop van diensten
- subsidies. Dit vraagt structurele kennis van de mogelijke fondsen en feeling met de verschillende belangen en doelstellingen. Deze subsidies kunnen worden onderscheiden in
 - startsubsidie
 - projectsubsidie

- genereren van eigen inkomsten
 - De basis hiervoor zijn de projecten. Per project wordt gewerkt met een verdienmodel, waarbij in de prijsopbouw minimaal 10% voor instandhouding en uitbouw van het HvdK is verwerkt;
 - advertenties op de site

Werkwijze

De coördinator fungeert als centraal punt in het HvdK. Kerntaken zijn:

- het bestaande samenbrengen en op elkaar afstemmen; hiaten signaleren en opvullen door nieuw aanbod te initiëren;
- de website actueel en uitnodigend maken en houden;
- informeren en verwijzen; kennis e.a. verzamelen en toegankelijk (doen) maken
- initiëren en waar nodig coördineren
- samenwerking met de partners, delegeren
- netwerk onderhouden en uitbouwen

De coördinator wordt aangestuurd door het bestuur van de Stichting Huis van de Kerkmuziek.

Risico en risicobeheersing

Wanneer is het HvdK geslaagd? Wanneer kan de conclusie worden getrokken dat het HvdK levensvatbaar is? Er zijn twee ijkpunten: inhoudelijk en zakelijk.

Inhoudelijk is het HvdK geslaagd als de samenwerking tussen de participanten en het werkveld goed 'loopt' en als er sprake is van een herkenbare meerwaarde. Dat is zichtbaar in positieve respons, belangstelling voor de activiteiten, kortom als blijkt dat aanbod en vraag goed zijn afgestemd, dat het aanbod enthousiasmerend werkt en verleidt tot deelname. Het Huis van de Kerkmuziek is het gezicht van de Nederlandse kerkmuziek geworden.

Zakelijk is het HvdK geslaagd als het duidelijk is dat het HvdK voldoende inkomsten kan genereren.

Het gewenste niveau van deze ijkpunten zal in het eerste jaar niet volledig bereikt kunnen worden, maar de ontwikkelingen moeten een reële prognose voor de volgende twee jaar mogelijk maken. De financiën zijn daarbij doorslaggevend. Is een gezonde financiële situatie niet haalbaar, dan is het HvdK niet haalbaar, ook al is er enthousiasme en respons.

Risico	Kans	Actie
Leunen op subsidies	+/-	Verdienmodel per activiteit
Te weinig subsidies	++	• Constante research op het gebied van subsidiemogelijkheden; • Een brug slaan tussen de denk- en belevingswereld van de potentiële financiers en de eigen inhoudelijke positie;
Te weinig eigen inkomsten	+++	• Blijven focussen, begroten en budgetteren; • blijvend communiceren dat kwaliteit geld kost; • verkooptraining
Eenzijdig intern gericht /	++	• Bewuste feeling met de markt onderhouden;

eenzijdig boodschapgericht

Eenzijdigheid qua stijl en genre ++

Te weinig slagkracht +

Te weinig respons +

Krimp (kerk, studenten, geld) ++

- *Kill your darlings*
- Actief denken in *cross-over*verbanden
- Verbreding zoeken, zonder eigenheid te verliezen

PR, communicatie

Bewust focussen op het aspect van klinkend (en levend) erfgoed

Tijdpad

Dit tijdpad draagt een globaal karakter.

Met oog op het aanvragen van subsidies (startsubsidies, voor de fase van kwartier maken) is het plan geformuleerd voor 1 januari 2016 t/m 31 december 2016.

Het voorbereidende werk is echter in gang gezet. Dit projectplan is daar een eerste resultaat van. Het werk aan de website gaat ook opgestart worden, terwijl enkele verkennende gesprekken rond potentiële projecten - die inmiddels zijn gevoerd - ook vervolg zullen krijgen. Dat alles leidt er toe dat als het HvdK in januari van start gaat, dat ook meteen zichtbaar zal zijn (website) en tastbaar (samenwerking, enkele concrete plannen of een helder traject daartoe; zie voor dat laatste de speerpunten hieronder).

Wat	Start [of: periode]	inhoud
Website online	Medio 2016	
Project competenties kerkmuziek	2017	In opdracht van de KVOK, in samenwerking met de PKN en vertegenwoordigers uit het werkveld (kerkmusici, opleidingen); gericht op de invulling en het aanbod van de opleidingen (HBO; KM III; overig) in relatie tot de diverse bevoegdheidsniveaus
Project auteursrechten	2017	Inventarisatie van mogelijkheden rond een centraal punt voor auteursrechten kerkliederen. Samenwerking, geïnitieerd door de PKN
Comité van aanbeveling; Culturele Anbi aanvragen	2017	
Aanbod vorming en toerusting	2017-18	Om te beginnen hiaten signaleren en 'opvullen' (o.a.: lichte muziek)
Regionale ondersteuning	2017-2018	Onderzoeken van mogelijkheden van regionale ondersteuning op het gebied van kerkmuziek en het realiseren van vormen van dergelijke ondersteuning.
Hoeven – Studiedagen voor liturgie en kerkmuziek	2017-2018	De PKN moet Hoeven afstoten. Kan deze activiteit door onder de paraplu van het Huis van de Kerkmuziek?